



การพัฒนาารูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Development of Quality Administration Model for Middle-Sized Secondary Schools
in the Northeast

วุฒินัย วังหอม¹ สมคิด สร้อยน้ำ² และ ประพรทิพย์ คุณากรพิทักษ์³

Wuttinai Wanghom, Somkid Sroinam, and Praporntip Kunagornpitak

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน ดำเนินงาน 4 ระยะ คือ (1) การศึกษาองค์ประกอบการบริหารคุณภาพโดยการสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จด้านการบริหาร 5 คน (2) การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพ โดยใช้เทคนิคเดลฟายจากผู้เชี่ยวชาญ 21 คน (3) การตรวจสอบรูปแบบการบริหารคุณภาพ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร 180 คน และ (4) การประเมินรูปแบบการบริหารคุณภาพ โดยการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบการบริหารคุณภาพ มี 8 องค์ประกอบ คือ (1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (2) การวางแผนกลยุทธ์ (3) การสร้างทีมงานและทีมงาน (4) เทคโนโลยีและ (5) การมุ่งเน้นผู้รับบริการ (6) ความรับผิดชอบต่อสังคม (7) ผลลัพธ์การดำเนินการ และ (8) การติดตามความก้าวหน้า 2) ผลตรวจสอบรูปแบบการบริหารคุณภาพพบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และ 3) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารคุณภาพพบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ารูปแบบการบริหารคุณภาพมีประโยชน์ มีความเหมาะสม และมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การบริหารคุณภาพ / โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง / ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Article Info: Received 25 February, 2019; Received in revised form 1 April, 2019; Accepted 17 May, 2019

¹ นักศึกษาปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี อ.เมือง จ.อุดรธานี อีเมล: johnyloveu@gmail.com

Ph. D. Candidate in Educational Administration Division, Udon Thani Rajabhat University Email: johnyloveu@gmail.com

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี อีเมล: sroinam@udru.ac.th

Lecturer in Educational Administration Division, The Faculty of Graduate Studies, Udon Thani Rajabhat University Email: sroinam@udru.ac.th

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี อีเมล: praporntip@udru.ac.th

Lecturer in Educational Administration Division, The Faculty of Graduate Studies, Udon Thani Rajabhat University Email: praporntip@udru.ac.th

Abstract

The purposes of this research were to develop and examine the quality management model of medium sized Mathayom Suksa School in north-eastern part of Thailand. The research and development used the mixed method approach. There were four phases of the study. Phase 1 was the study of the components of quality management through synthesizing and in-depth interviews with 5 directors from successful management schools. Phase 2 was comprised of the contraction of development of the quality management model by using Delphi technique from 21 experts. Phase 3 was to examine the quality management model through survey research participated by 180 secondary school administrators. Phase 4 was to evaluate the quality management model with experts in through focus group discussion. The findings were as follows:

The quality management model comprised 8 elements: 1) leadership of school administrators; 2) strategic planning; 3) team and team building; 4) technology and information; 5) service focus; 6) social responsibility; 7) results of the implementation; and 8) progress tracking. The examination of the quality management model was found at the highest level in all aspects. The quality management model was evaluated by a group of expert to be very helpful and the feasibility and appropriateness of the model of secondary schools in the northeast was found at the highest level.

KEYWORDS: QUALITY ADMINISTRATION / MIDDLE-SIZED SECONDARY SCHOOL / NORTHEAST

บทนำ

เป้าหมายขององค์การเป็นการดำเนินงานเพื่อให้องค์การประสบความสำเร็จและเกิดประสิทธิผลสูงสุด การดำเนินงานของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ได้แก่ คุณภาพการบริหาร ความสามารถในการจัดองค์การ การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า (Steers, 1997) จากงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการศึกษาทำให้ทราบว่าปัจจุบันนโยบายยังไม่สามารถนำลงสู่การปฏิบัติได้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ คือ นโยบายเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา โดยพบปัญหาทั้งในโรงเรียนมัธยมศึกษาและโรงเรียนประถมศึกษาทุกขนาด ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง หรือขนาดเล็กก็ตาม ปัญหาที่พบ คือ โรงเรียนขาดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ โดยสถานศึกษาขนาดใหญ่จะมีความพร้อมและศักยภาพในการบริหารจัดการสูงกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก ที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพเพื่อให้สามารถบริหารจัดการได้ตามขนาดและความพร้อมของสถานศึกษานั้น ๆ (สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, 2555)

คุณภาพ หมายถึง การผลิตและบริการโดยมุ่งเน้นในเรื่องคุณภาพในการออกแบบผลิตภัณฑ์และคุณภาพของสินค้าที่ตรงตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้อย่างมีกระบวนการ เพื่อให้ได้สินค้าที่สมบูรณ์แบบ มีความคงเส้นคงวา และเน้นความเร็วในการส่งมอบ ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการหรือเกินความคาดหวังของผู้รับบริการ (ปรียาวดี ผลอเนก, 2556) ดังนั้น การบริหารคุณภาพจึงเป็นการบริหารเพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพ ประกอบด้วย รางวัลคุณภาพแห่งชาติญี่ปุ่น (Deming prize) รางวัลคุณภาพแห่งชาติประเทศสหรัฐอเมริกา (MBNQA) เกณฑ์คุณภาพยุโรป (EQA) เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติประเทศไทย (TQA) การบริหารคุณภาพโดยรวม (TQM) การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) ระบบบริหารคุณภาพ (ISO 9000) แนวคิดการจัดการศึกษาเชิงคุณภาพ (SIPPO MODEL) การบริหารคุณภาพแบบซิกซ์ซิกมา (Six sigma) และไคเซน (Kaizen) (บุญยกุล หัตถกิจ, 2556) แล้วนำแนวคิดดังกล่าวมาพัฒนาเป็นรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีคุณภาพ

แนวคิดการบริหารคุณภาพดังกล่าวผู้วิจัยสังเคราะห์จากเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยจากนั้นจึงนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยทั้งหมด 8 องค์ประกอบ คือ

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร หมายถึง การที่ผู้บริหารสร้างความเข้าใจที่ตรงกันในเป้าหมายกับผู้ร่วมงาน การมอบอำนาจการตัดสินใจสู่ทีมงาน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สนับสนุนให้ครูและบุคลากรได้รับการพัฒนา 2. การวางแผนกลยุทธ์ หมายถึง กระบวนการวางแผนอย่างครอบคลุม ดำเนินการอย่างชัดเจน การกำหนดวัตถุประสงค์ระยะสั้นและระยะยาว การเชื่อมโยงวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย (สุนิสา วิทยานุกรณ์, 2552) 3. การสร้างทีมงานและทีมงาน หมายถึง การค้นหาและพัฒนาทีมงาน การปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และกลุ่มคนที่หลากหลาย การแบ่งปันประสบการณ์ให้บรรลุเป้าหมายขององค์การสนับสนุนกระบวนการทำงานของบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ 4. เทคโนโลยีและสารสนเทศ หมายถึง การสนับสนุนด้านเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับให้องค์การ มีข้อมูลของหน่วยงานย่อย ทีมงาน นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศ ประเมินข้อดีและข้อด้อยตลอดเวลา (อนันต์ เทียวต้อย, 2551) 5. การมุ่งเน้นผู้รับบริการ หมายถึง การมุ่งมั่นในการทำงานเพื่อนักเรียน และผู้ปกครอง การสร้างความผูกพันกับนักเรียนและชุมชน การประเมินผลการดำเนินการร่วมกับชุมชน 6. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การส่งเสริมดำเนินกิจกรรมเพื่อสนับสนุนชุมชนการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพต่อสังคม สนับสนุนให้ชุมชนได้มีโอกาสรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการขององค์การ 7. ผลลัพธ์การดำเนินการ หมายถึง เกิดผลสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายตามแผนกลยุทธ์ การบริหารงบประมาณมีความชัดเจน โปร่งใส มีการสะท้อนถึงประสิทธิผลขององค์การ 8. การติดตามความก้าวหน้า หมายถึง การดำเนินการเพื่อติดตามประสิทธิผลที่เกิดขึ้นการปรับปรุงขององค์การตามผลการประเมิน การวัดผลและประเมินผลเป็นระยะ ๆ โดยวัดผลย่อยและนำไปสู่การวัดผลโดยภาพรวม (เมธา สีหานาท, 2558)

การพัฒนาโรงเรียนไปสู่โรงเรียนคุณภาพเพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้ได้ นั้น แนวทางหนึ่ง คือ การบริหารโรงเรียนด้วยวิธีคุณภาพ ผู้วิจัยตระหนักถึงความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพราะโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางส่วนใหญ่จะประสบปัญหาในการบริหารจัดการโรงเรียนหลายประการ เช่น การขาดแคลนครูและบุคลากรทางการศึกษา ความไม่พร้อมด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการทำงาน (บัวพันธ์ ผิวทอง, 2556) ขณะเดียวกันผู้บริหารโรงเรียนก็มีส่วนสำคัญมาก

ซึ่งส่วนใหญ่ยังเป็นผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ไม่นานนัก (Dansereau, 2005) และจากผลการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) 15 ปีที่ผ่านมาในสถานศึกษาทุกระดับ ทุกประเภทกว่า 60,000 แห่งทั่วประเทศ พบว่า ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีสถานศึกษาที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน จำนวน 20,376 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 62.04 ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐาน จำนวน 12,468 หรือคิดเป็นร้อยละ 37.96 สถานศึกษาที่ไม่ผ่านการประเมินมีจำนวนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย โดยสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลางมีจำนวนมากที่สุด (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2558)

การปฏิรูปเชิงโครงสร้างควรพิจารณาปรับรูปแบบการบริหารจัดการ โดยปรับรูปแบบการบริหารจัดการ ความเป็นอิสระสอดคล้องกับศักยภาพ และความพร้อมของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อลดภาระงบประมาณ ในกรณีสถาบันการศึกษาที่มีความพร้อมในการบริหารจัดการ และเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าร่วมพัฒนา เนื่องจาก ปัญหาเชิงโครงสร้างที่ภาคการศึกษาขนาดใหญ่ มีการทำงานที่ซ้ำซ้อนค่อนข้างรวมศูนย์ งบประมาณส่วนใหญ่จำเป็นต้องจัดสรรเพื่อเป็นงบประจำ ทำให้มีงบประมาณเพื่อการลงทุนพัฒนาในสัดส่วนที่น้อย อีกทั้งการจัดสรรงบประมาณเท่ากัน ถัวเฉลี่ยรายหัวไม่สอดคล้องกับต้นทุนบริหารจัดการสถานศึกษา เนื่องจากโรงเรียนมีต้นทุนคงที่ในการบริหารจัดการ การจัดสรรงบประมาณอย่างถัวเฉลี่ยทำให้โรงเรียนได้รับทรัพยากรอย่างไม่เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ซึ่งสาเหตุเหล่านี้จำเป็นต้องมีการบริหารแบบคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556)

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางถือได้ว่าเป็นโรงเรียนที่มีจำนวนมากที่สุดในระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาและกระจายอยู่ในทุกพื้นที่ชุมชน ทำให้สามารถบริการทางการศึกษาแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง นักเรียนเดินทางมาเรียนได้อย่างสะดวก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 ถึงปัจจุบันโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางได้มีจำนวนลดลงเรื่อย ๆ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2558) โดยมีสาเหตุคือนักเรียนเพิ่มจำนวนไปอยู่ที่โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่และทำให้โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางเปลี่ยนสภาพเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กดังนั้นหากโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางมีจำนวนที่เหมาะสมโดยไม่ถูกเปลี่ยนสภาพเป็นโรงเรียนขนาดเล็กจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล

การที่โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางมีคุณภาพในการบริหารโดยมีรูปแบบที่มีองค์ประกอบที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทจะสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริหารโรงเรียน เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางให้เป็นสถานศึกษาที่มีความน่าเชื่อถือในชุมชน เพื่อใช้เป็นรูปแบบในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมถึงส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาให้พัฒนายิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน โดยมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

ระยะที่ 1 เป็นการศึกษาองค์ประกอบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง โดยการสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในด้านการบริหาร จำนวน 5 คน

ระยะที่ 2 เป็นการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้เทคนิคเดลฟายจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน

ระยะที่ 3 เป็นการตรวจสอบรูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้วิจัยเชิงสำรวจกับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 180 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

ระยะที่ 4 เป็นการประเมินรูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยวิธีการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 307 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง 307 โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบรูปแบบการบริหารคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 180 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง 180 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 4 ชุด ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร เรื่อง การบริหารคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง มีลักษณะเป็นแนวคำถามปลายเปิดที่ครอบคลุมองค์ประกอบการบริหารคุณภาพที่ได้จากระยะนี้ 11 องค์ประกอบ ใช้สัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านเนื้อหาและการใช้ภาษา ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าเฉลี่ย 0.76

2. แบบสอบถาม รอบที่ 1 เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นชนิดเลือกตอบ 2 ตัวเลือก คือ เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย พร้อมคำถามปลายเปิดในตอนท้ายข้อความแต่ละข้อ จำนวน 139 ข้อ สร้างขึ้นจากรูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ในระยะที่ 1 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความเห็น โดยสอบถามผู้เชี่ยวชาญ 21 คน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เฉลี่ยอยู่ที่ 0.82

แบบสอบถาม รอบที่ 2 เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นที่สร้างขึ้นจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) 70 ข้อ ใช้สอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยสอบถามผู้เชี่ยวชาญ 21 คน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เฉลี่ยอยู่ที่ 0.86

แบบสอบถาม รอบที่ 3 เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้เพิ่มตำแหน่งค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญนั้นคำตอบในรอบที่ 2 เพื่อ

ให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านทบทวนและยืนยันคำตอบของแต่ละท่านสอบถามผู้เชี่ยวชาญ 21 คน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เฉลี่ยอยู่ที่ 0.84

3. แบบสอบถามความคิดเห็นผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกี่ยวกับการบริหารคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เฉลี่ยอยู่ที่ 0.87 สอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารคุณภาพครอบคลุมทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) การวางแผนกลยุทธ์ 3) การสร้างทีมงานและทีมงาน 4) เทคโนโลยีและสารสนเทศ 5) การมุ่งเน้นผู้รับบริการ 6) ความรับผิดชอบต่อสังคม 7) ผลลัพธ์การดำเนินการ และ 8) การติดตามความก้าวหน้า

4. แบบประเมินรูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน เป็นแบบสอบถามเพื่อประเมินความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความสอดคล้อง ตามแนวคิดของกัสกี (Guskey, 2000) โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เฉลี่ยอยู่ที่ 0.85

การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร 5 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านเนื้อหาและการใช้ภาษา แล้วนำความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาสังเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยจัดกลุ่มเนื้อหาเป็นองค์ประกอบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง

2. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถาม เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลับจากผู้เชี่ยวชาญครบทั้ง 21 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความสอดคล้องของความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คน โดยคำนวณหาค่ามัธยฐาน ฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานและฐานนิยมกับค่าควอไทล์ของความคิดเห็นแต่ละข้อ

3. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง 180 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ต่อรูปแบบการบริหารคุณภาพ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง

4. ผู้วิจัยจัดการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน หลังจากเสร็จสิ้นการประชุม ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ใช้ในการประชุมกลุ่ม และนำมาคำนวณหาคำมัธยฐานฐานนิยม ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความสอดคล้องของรูปแบบการบริหารคุณภาพ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพ

ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโดยใช้เทคนิคเดลฟาย พบว่าระดับความคิดเห็น จากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ ต่อองค์ประกอบการบริหารคุณภาพมีความเห็นสอดคล้องกันและมีนัยทางสถิติไปในทิศทางเดียวกันทุกข้อ เนื่องจากค่ามัธยฐานที่ได้จากการคำนวณมีค่าตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มีค่าตั้งแต่ 1.50 ลงมาในทุกข้อคำถาม และได้องค์ประกอบ 8 องค์ประกอบหลัก คือ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร มี 10 องค์ประกอบย่อย 2) การวางแผนกลยุทธ์ มี 8 องค์ประกอบย่อย 3) การสร้างทีมงานและทีมงาน มี 11 องค์ประกอบย่อย 4) เทคโนโลยีและสารสนเทศ มี 8 องค์ประกอบย่อย 5) การมุ่งเน้นผู้รับบริการ มี 8 องค์ประกอบย่อย 6) ความรับผิดชอบต่อสังคม มี 10 องค์ประกอบย่อย 7) ผลลัพธ์การดำเนินการ มี 8 องค์ประกอบย่อย และ 8) การติดตามความก้าวหน้า มี 7 องค์ประกอบย่อย

2. ผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารคุณภาพ

ผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามความคิดเห็นผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ต่อรูปแบบการบริหารคุณภาพ

ด้านที่	รายการ	M	SD	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
1	ภาวะผู้นำของผู้บริหาร	4.76	0.50	มากที่สุด	1
2	การวางแผนกลยุทธ์	4.63	0.48	มากที่สุด	5
3	การสร้างทีมงานและทีมงาน	4.65	0.51	มากที่สุด	4
4	เทคโนโลยีและสารสนเทศ	4.75	0.47	มากที่สุด	2
5	การมุ่งเน้นผู้รับบริการ	4.62	0.50	มากที่สุด	6
6	ความรับผิดชอบต่อสังคม	4.56	0.49	มากที่สุด	8
7	ผลลัพธ์การดำเนินการ	4.58	0.49	มากที่สุด	7
8	การติดตามความก้าวหน้า	4.72	0.48	มากที่สุด	3

ผลการประเมินรูปแบบการบริหารคุณภาพ โดยวิธีการประชุมผู้เชี่ยวชาญ พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความสอดคล้อง ของรูปแบบการบริหารคุณภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดตาราง 2

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความสอดคล้องของรูปแบบการบริหารคุณภาพ

ข้อที่	รายการตรวจสอบรูปแบบ	μ	σ	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
1	ด้านความเป็นประโยชน์ (Utility)	4.58	.42	มากที่สุด	1
2	ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility)	4.39	.41	มาก	4
3	ด้านความเหมาะสม (Propriety)	4.55	.35	มากที่สุด	2
4	ด้านความสอดคล้อง (Congruity)	4.52	.36	มากที่สุด	3

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโดยใช้เทคนิคเดลฟาย แต่ละองค์ประกอบ
 เหมาะกับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางเป็นอย่างยิ่ง เพราะมีการชี้แจงนโยบายที่ชัดเจน
 ผู้บริหารมีคุณธรรม มีการวางแผนกลยุทธ์ ให้ความสำคัญกับชุมชนและนักเรียน สนับสนุน
 นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้รวมทั้งทีมงานในการทำงาน และการปรับปรุงการดำเนินงาน
 สอดคล้องกับ สุนิสา วิทยานุกรณ์ (2552) ที่ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา
 สู่ความเป็นเลิศในโรงเรียนเอกชน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาสู่ความเป็น
 เลิศในโรงเรียนเอกชน มี 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการนำองค์กร ได้แก่ผู้นำมีความเมตตา ซื่อสัตย์
 สุจริต 2) ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ได้แก่ ชี้แจงนโยบาย วัตถุประสงค์ให้ทุกฝ่ายเข้าใจ 3) ด้าน
 การมุ่งเน้นผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้
 กระตุ้นครูให้ปฏิบัติการสอน 4) ด้านการวัด และการจัดการความรู้ ได้แก่ การสนับสนุน
 เทคโนโลยีต่าง ๆ ตามความเหมาะสม 5) ด้านการมุ่งเน้นการปฏิบัติงาน ได้แก่ การทำงานเป็นทีม
 6) ด้านการจัดกระบวนการ ได้แก่มุ่งเน้นผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นบุคคลที่ดีงามและ
 7) ด้านผลลัพธ์ ได้แก่ การนำองค์กร การวางแผนกลยุทธ์ และยังสอดคล้องกับ เมธา สีหานาท
 (2558) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่มาตรฐาน
 สากล ผลการวิจัยพบว่า มีองค์ประกอบหลัก 8 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร
 สถานศึกษา 2) ด้านการมุ่งเน้นหลักธรรมาภิบาล 3) ด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ 4) ด้านการ
 มุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 5) ด้านการมุ่งเน้นครูและบุคลากรทางการศึกษา
 6) ด้านระบบสารสนเทศและการจัดการความรู้ 7) ด้านการบริหารเชิงระบบและกระบวนการ
 และ 8) ด้านผลลัพธ์การดำเนินการ

2. การตรวจสอบรูปแบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง
 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่มีค่ามากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ ภาวะผู้นำของ
 ผู้บริหาร รองลงมาคือเทคโนโลยีและสารสนเทศ และอันดับสุดท้ายคือ ความรับผิดชอบต่อ
 สังคม นั่นคือภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกที่จะทำให้การบริหารคุณภาพ
 ประสบความสำเร็จ ทำให้ครูและชุมชนเกิดความเชื่อมั่น สอดคล้องกับการวิจัยของ Kouzes
 and Posner (2007) ที่พบว่า คุณลักษณะที่ผู้นำต้องมี คือ 1) ภาวะผู้นำ 2) มองไปข้างหน้า
 3) สามารถเอาชนะใจ และ 4) เป็นผู้มีความสามารถ

ส่วนการประเมินความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความสอดคล้อง ของรูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก เพราะการนำสู่การปฏิบัติในโรงเรียนมีปัจจัยหลายอย่างเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดแสดงให้เห็นว่ารูปแบบที่ได้พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำไปใช้พัฒนาโรงเรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด เพราะองค์ประกอบที่กำหนดขึ้นผ่านความคิดเห็นและตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารโรงเรียนที่บริหารงานในโรงเรียนจนประสบความสำเร็จปรากฏเป็นเชิงประจักษ์ในการบริหารโรงเรียน นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ กระบวนการในการทำวิจัยมีขั้นตอนที่ชัดเจน เข้มข้น และน่าเชื่อถือ รูปแบบการบริหารคุณภาพสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน มีความเหมาะสมต่อนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และไม่ขัดกับระเบียบใด ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไชยยน คำมะวงษ์ (2556) ที่พบว่า ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน งานวิจัยมีความน่าเชื่อถือ ข้อเสนอเชิงนโยบายมีความน่าสนใจ และไม่ขัดกับระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำองค์ประกอบด้านนี้ไปประยุกต์ใช้ รวมทั้งรับรู้ความต้องการของบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งนโยบายการบริหารและการบริหารจัดการ ซึ่งจะเกิดผลดีเป็นอย่างยิ่งต่อตนเองและองค์กร

1.2 การวางแผนกลยุทธ์ ผู้บริหารโรงเรียนรวมถึงเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาควรจัดวางแผนกลยุทธ์ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญที่จะนำกลยุทธ์ลงสู่ขั้นตอนการปฏิบัติ มีการดำเนินนโยบายต่าง ๆ เชื่อมโยงและสอดคล้องกันเพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถปฏิบัติหน้าที่ไปในจุดมุ่งหมายเดียวกัน

1.3 การสร้างทีมงานและทีมงาน การดำเนินการจะสำเร็จได้ด้วยทีมงานที่เกิดจากการขับเคลื่อนของทุกฝ่าย ผู้บริหารควรเริ่มจากการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพก่อน โดยอาจจะจัดอบรมทำความเข้าใจทีมงานในประเด็นที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาให้เป็นทีมงานที่มีศักยภาพ

1.4 เทคโนโลยีและสารสนเทศ งานจะสำเร็จด้วยความล่าช้าหากไม่ใช้เทคโนโลยีที่ดี ในองค์ประกอบนี้กระทรวงศึกษาธิการหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาควรให้การสนับสนุนด้านซอฟต์แวร์และฮาร์ดแวร์เพื่อให้โรงเรียนมีระบบที่มีประสิทธิภาพในการบริหารข้อมูล อีกทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูต้องพัฒนาศักยภาพตนเองให้ใช้เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพด้วย

1.5 การมุ่งเน้นผู้รับบริการ องค์ประกอบนี้คือหัวใจสำคัญ ดังนั้นผู้บริหารและครูควรยึดนักเรียนเป็นสำคัญรวมทั้งผู้ปกครองและชุมชน สร้างความผูกพันกับนักเรียน และชุมชน รวมถึงการประเมินผลการดำเนินการร่วมกับชุมชน สิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดความยั่งยืนกับโรงเรียน

1.6 ความรับผิดชอบต่อสังคม ชุมชนที่อยู่รอบโรงเรียนคือผู้สนับสนุนอันยอดเยี่ยมของโรงเรียน ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผู้บริหารรวมถึงครูควรให้การสนับสนุนกิจกรรมในชุมชน ให้ชุมชนได้มีโอกาสรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการขององค์การ การดำเนินการด้วยความรับผิดชอบต่อโรงเรียนจะทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน

1.7 ผลลัพธ์การดำเนินการ เป็นองค์ประกอบที่ผู้บริหารได้ทราบถึงผลที่เกิดจากการดำเนินการทั้งหมด ทั้งผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองควรประชุมร่วมกันถึงผลสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายตามแผนกลยุทธ์ ความคุ้มค่าในการใช้งบประมาณและประสิทธิผลขององค์การ

1.8 การติดตามความก้าวหน้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผู้บริหารและครูควรดำเนินการในองค์ประกอบนี้พร้อมกันเพื่อให้ทราบถึงความสำเร็จและจุดที่ต้องแก้ไข ได้เข้าใจถึงแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับบริบท มีการวางแผนเพื่อการดำเนินงานในปีการศึกษาถัดไป เพื่อให้เกิดให้เกิดประสิทธิผลกับสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาขององค์ประกอบการบริหารคุณภาพในภูมิภาคอื่น เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบข้อค้นพบและนำข้อมูลมาปรับปรุงรูปแบบให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาองค์ประกอบการบริหารคุณภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กและโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กด้วย เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบข้อค้นพบและแนวทางสำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาองค์ประกอบการบริหารคุณภาพในโรงเรียนเอกชนด้วย เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบข้อค้นพบกับโรงเรียนรัฐบาลและเป็นทางเลือกในการบริหารการศึกษา

2.4 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพแต่ละองค์ประกอบของการบริหารคุณภาพเพื่อให้มีรูปแบบการบริหารที่เหมาะสมและเป็นตัวเลือกในการบริหารการศึกษา

2.5 ควรมีการศึกษาวิจัยต่อยอดการศึกษาครั้งนี้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาและโรงเรียนประถมศึกษาขนาดอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อเป็นรูปแบบการบริหารคุณภาพที่มีประโยชน์และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา

2.6 ควรมีการวิจัยประเมินผลผลการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางภายหลังที่มีการนำรูปแบบการบริหารคุณภาพไปใช้ในการพัฒนาการศึกษา

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

ไชยยน คำมะวงษ์. (2556). *ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการบริหารการศึกษาชั้นสูงของเอกชนของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, อุดรธานี.

บัวพันธ์ ผิวทอง. (2556). *รูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

บุญยกกุล หัตถกิจ. (2556). *รูปแบบการบริหารคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดเล็ก* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

ปริยาวดี ผลอเนก. (2556). *การจัดการคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

เมธา สีหานาท. (2558). *การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่มาตรฐานสากล* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัย

ราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.

สมชาย วรกิจเกษมสกุล. (2554). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*.

อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2555). *ผู้บริหารกับการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ:

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). *แนวทางการประเมินคุณภาพตาม*

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา.

กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). *กลยุทธ์ ปี พ.ศ. 2558*. กรุงเทพฯ:

ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2558). *ผลการประเมินคุณภาพ*

ภายนอกกรอบสาม. สมุทรปราการ: ออฟเซ็ท พลัส.

สุนิสา วิทยานุกรณ์. (2552). *การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในโรงเรียน*

เอกชน (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

อนันต์ เตียวต้อย. (2551). *รูปแบบการบริหารคุณภาพแบบเบ็ดเสร็จในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี*

ราชมงคล (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศิลปากร,

นครปฐม.

ภาษาอังกฤษ

Dansereau, F. A. (2005). *Dyadic approach to leadership: creating and nurturing this approach under fire*. *Leadership Quarterly*, 6(4), 479-490.

Guskey, R. T. (2000). *Evaluating Professional Development*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.

Kouzes, J. M., & Posner, B. Z. (2007). *The leadership Challenge* (4th ed.). San Francisco, CA: Jossey Bass.

Steers, R. M. (1997). *Antecedents and outcomes of organizational commitment*. *Administrative Science Quarterly*, 2(2), 46-56.